

HETÉS TIBOR: A 80. NEMZETKÖZI DANDÁR

Zrínyi Kiadó 163. 182. p.

Régi adósságot törlesztett Hetés Tibor, a Hadtörténelmi Intézet tudományos munkatársa, a Magyar Tanácsköztársaság Vörös Hadseregében harcolt internacionalista vöröskatonák hősi, küzdelmeinek összefoglaló történetével. A szerző munkáját korabeli levéltári anyagok, a résztvevők visszaemlékezései, szóbeli felvilágosításai és elbeszélései alapján állította össze. Népszerű formában, gördülékeny stílussal hozza érthető közelségbe az olvasóhoz azokat az orosz, ukrán, lengyel, osztrák, délszláv, szlovák, bolgár, olasz, török stb. internacionalista harcosokat, akik a proletárszolidaritás érzésétől fűtve ontották véruket a magyar szocialista forradalom frontjain.

A szerző rövid áttekintést nyújt könyvében a Magyarországra került orosz, ukrán, lengyel, délszláv, olasz, román stb. hadifoglyok forradalmi mozgalmáról, az oroszországi foglyok körében alakuló bolsevik szervezetek tevékenységéről, s kapcsolatáról a magyar munkásmozgalom forradalmi internacionalista elemeivel a világháború utolsó két évében és az októberi polgári-demokratikus forradalom utáni korszakban. Néhány pillanatképpel érzékelteti az osztrák, német, csehszlovák és magyar forradalmi erők közös harcait a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásáig.

1919. március 21. és július 31. között 9723 internacionalista jelentkezett a Magyar Vöröshadseregbe. Még március folyamán megalakult az 1. nemzetközi ezred, amelyet áprilisban a 39. dandár alárendeltségében a román királyi csapatok ellen küldték a tiszántúli arcvonalra. Hamarosan követte ezt az egységet a 2. osztrák internacionalista ezred.

A könyv kimerítő pontossággal követi az internacionalista alakulatok szervezését. A Hadügyi Népbiztosság május végén az internacionalista ezredeket átszervezi, s zömüket a 80. nemzetközi dandárnak rendeli alá.

Alig van a Vörös Hadseregnek olyan hadművelete, amely-

ben a nemzetközi dandár nem vett volna részt. Harcolt Losonc-
nál, az Ipoly mentén, a Kisalföldön, a 16. szlovák vörösezzreddel
vállvetve Zólyomért, a Vörös Hadsereg dicsőséges Északi Had-
járata idején. Számos epizódot örökít meg a könyv ebből a küz-
delemből, amelyben különösen kitűntek hősiességükkel az
orosz, osztrák, lengyel stb internacionalisták.

A IX. fejezetben a szerző a 80. dandárnak a július 20-án
indított tiszai-offenzívában betöltött szerepét méltatja, s meg-
győzően mutatja be Julier vezérkari főnök, s a vezérkarban te-
vékenykedő ellenforradalmárok aknamunkáját. Az internacio-
nalistákat tervszerűen elvéreztették, hogy megkönnyítsék a ma-
gyar proletárdiktatúra leverését.

Hetés Tibor nem ragadja ki összefüggéseiből a nemzetközi
dandár harcait, hanem az egész Vörös Hadsereg történetébe
beleágyazva tárgyalja az eseményeket. Nemcsak leírja, hanem
elemzi is a katonai és politikai kérdéseket. A könyvet vázlatok
és korabeli fényképek illusztrálják.

J. A.